

RAN-2101002501050041
F.Y.B.A. (External) Examination March - 2026
Sanskrit Paper-1 (Subsidiary)

કૃતિ-વાલ્મિકીકૃત રામાયણ-અયોધ્યાકાંડ-સર્ગ-૭ થી ૧૨, કાલિદાસ કૃત-કુમારસંભવમ્ - સર્ગ-૩
નિયત સંસ્કૃત ગદ્યખંડો, સંસ્કૃત વ્યાકરણ

[Total Marks: 100

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: Student's Signature
--	--

પ્ર-1. અ) નીચેના વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

10

Translate the following sentences into Sanskrit:

- 1) કબૂતરનો વર્ણ સફેદ અને ધૂળિયો હોય છે.
The colour of pigeon is grey and white.
- 2) તે શાંતિનું પ્રતિક છે.
It is a symbol of peace.
- 3) પોપટ રમણીય પક્ષી છે.
A Parrot is a charming bird.
- 4) કીડી શિકારીને ડંખે છે.
The Ant bites the hunter.
- 5) આ તળાવ છે.
This is a pond.
- 6) સત્યનો હંમેશા વિજય થાય છે.
Truth always wins.
- 7) સંસ્કૃત મારી પ્રિય ભાષા છે.
Sanskrit is my favorite language.
- 8) સવારે છ વાગે સૂર્યોદય થાય છે.
There is a sunrise at the six o'clock in the morning.
- 9) મનુષ્યો પોપટને પાંજરામાં પાળે છે.
People tame parrots in a cage.
- 10) લોકો સવારે સૂર્યને નમે છે.
People bow to the Sun in the morning.

બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો.

10

Translate any one of the following into Gujarati.

- 1) सर्वेषु खगेषु हंसः श्रेष्ठः। तस्य वर्णः श्वेतः अस्ति। सः सरस्वत्याः वाहनम् अस्ति। अतः सरस्वती हंसव हिनी इति कथ्यते। प्रायः हंसाः हिमालयस्य समीपे मानसरोवरतटे वसन्ति । हंसाय कमलानि अतीव रोचन्ते। हंसः प्रायः क्षीरात् जलम् विश्लेषयति क्षीरम् च पिबति। अतः हंसः सारग्रहणम् करोति। सः असारम् त्यजति। एवम् सज्जनाः हंसमिव सारग्रहणम् करोति । तस्य गतिः रुचिराः भवन्ति। वनिताः तस्य गतिम् अनुकुर्वन्ति । सज्जनाः तस्य चरितम् अनुकुर्वन्ति। प्रायः सरोवराणाम् तटेषु हंसाः दृश्यन्ते। तेन खगेषु उत्तमाः रमणियाः भवन्ति । तेन सरोवरेषु मौक्तिकानि चरन्ति ।
- 2) काकः चतुरः खगः अस्ति । एकदा एकः काकः वने इतस्ततः भ्रमति । तदा सः तृषितः भवति । अतः सः जलाय इतस्ततः भ्रमति किंतु कुत्रापि जलम् न लभते । कालान्तरेण कृषीवलस्य प्रकोष्ठे सः एकम् घटम् पश्यति । पश्चात् सः घटस्य समीपे गच्छति । किञ्चित्कालम् सः तत्र इतस्ततः भ्रमति । पश्चात् घटस्य मुखे उपविशति । ततः सः घंटे स्वल्पम् जलम् पश्यति । सः जलपानाय चञ्चवा प्रयत्नम् न त्यजति । ततः सः काकः एकम् उपायम् चिन्तयति । सः पाषाणखण्डानि घटे क्षिपति । ततः घटस्य मुखे जलम् आगच्छति ! सः काकः सुखेन पर्याप्तम् जलम् पिबति ।

પ્ર-2. અ) નીચેનાનો અનુવાદ કરો. (4 માંથી 2)

10

Translate any two of the following.

- 1) पापेनानृतसान्त्वेन बाले नित्यं सुखोचिते।
रामं स्थापयता राज्ये सानुबन्धा हता ह्यसि ॥
- 2) धर्मज्ञो गुरुभिर्दान्तः कृतज्ञः सत्यवाक्शुचिः।
रामो राज्ञः सुतो ज्येष्ठो यौवराज्यमतोऽर्हति ॥
- 3) धर्मवादी शठो भर्ता श्लक्ष्णवादी च दारुणः।
शुद्धभावे न जानीषे तेनैवमतिसंधिता ॥
- 4) आत्मनो जीवितेनापि ब्रूहि यन्मनसेच्छसि।
यावदावर्तते चक्रं तावती मे वसुंधरा ॥

બ) સસંદર્ભ સમજાવો. (4 માંથી 2)

10

Explain with reference to context (Any Two)

- 1) तथा ह्यलर्कस्तेजस्वी ब्राह्मणे वेदपारगे।
याचमाने स्वके नेत्रे उध्दृत्याविमना ददौ ॥
- 2) अतदर्हं महाराजं शयानमतथोचितम्।
ययातिमिव पुण्यान्ते देवलोकात्परिच्युतम् ॥
- 3) नराधिपकुले जाता महिषी त्वं महीपतेः।
उग्रत्वं राजधर्माणां कथं देवि न बुध्यसे ॥
- 4) स शम्बर इति ख्यातः शतमायो महासुरः।
ददौ शक्रस्य संग्रामं देवसंधैरनिर्जितः ॥

પ્ર-૩. અ) નીચેનાનો અનુવાદ કરો. (૪ માંથી ૨)

10

Translate any two of the following.

- 1) મધુ દ્વિરેફઃ કુસુમૈકપાત્રે પપૌ પ્રિયાં સ્વામનુવર્તમાનઃ ।
શૃંગેણ ચ સ્પર્શનિમીલિતાક્ષીં મૃગીમકળદ્વયત કૃષ્ણસારઃ ॥
- 2) મધુશ્ચ તેજ મન્મથ સાહચર્યાદસાવનુક્તોપિ સહાય એવ ।
સમીરણો નોદયિતા ભવેતિ વ્યાદિશ્યતે કેન હુતાશનસ્ય ॥
- 3) શ્રુતાપ્સરોગીતિરપિ ક્ષણેઽસ્મિન્ હરઃ પ્રસંખ્યાનપરો બભૂવ ।
આત્મેશ્વરાણાં ન હિ જાતુ વિઘ્નાઃ સમાધિભેદપ્રભવો ભવન્તિ ॥
- 4) તીવ્રાભિષદ્ગપ્રભવેણ વૃત્તિં મોહેન સંસ્તમ્ભયતેન્દ્રિયાણામ્ ।
અજ્ઞાતભર્તૃવ્યસના મુહૂર્તં કૃતોપકારેવ રતિર્બભૂવ ॥

બ) સસંદર્ભ સમજાવો. (૪ માંથી ૨)

10

Explain with reference to context: (Any Two)

- 1) તાં વીક્ષ્ય સર્વાવયવાનવદ્યાં રતેરપિ હીપદમાદધાનામ્ ।
જિતેન્દ્રિયે શૂલિનિ પુષ્પચાપઃ સ્વકાર્યસિદ્ધિં પુનરાશશંસે ॥
- 2) તપઃ પરામર્શવિવૃદ્ધમન્યોર્ભૂમિદ્ગદુષ્પ્રેક્ષ્યમુખસ્ય તસ્ય ।
સ્ફુરન્નુદર્ચિઃ સહસા તૃતીયાદક્ષણઃ કૃશાનુઃ કિલ નિષ્પપાત ॥
- 3) વર્ણપ્રકર્ષે સતિ કર્ણિકારં દુનોતિ નિર્ગન્ધતયા સ્મ ચેતઃ ।
પ્રાયેણ સામસ્યવિધૌ ગુણાનાં પરાદ્મુખી વિશ્વસૃજઃ પ્રવૃત્તિઃ ॥
- 4) કામસ્તુ બાણાવસરં પ્રતીક્ષ્ય પતદ્ગવદ્દહ્નિમુખમં વિવિક્ષુઃ ।
ઉમાસમક્ષં હરબદ્ધલક્ષ્યઃ શરાસનજ્યાં મુહુરામમર્શ ॥

પ્ર-૪. મંથરા અને કૈકેયી વચ્ચેનો સંવાદ સવિસ્તર લખો.

20

Write a detailed note on the Dialogue between Manthara and Kaikeyi.

અથવા/OR

પ્ર-૪. મહાકવિ કાલિદાસકૃત 'કુમારસંભવમ્'ના તૃતીય સર્ગનું કથાવસ્તુ વિસ્તારપૂર્વક વર્ણવો.

Describe elaborately the theme of third canto of Kalidasa's Kumarasambhavam.

પ્ર-૫. વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : (ગમે તે બે)

20

Write a Critical Note on any Two.

- 1) વાલ્મિકીની ઉપમાઓ
Similes of Valmiki
- 2) દશરથનું પાત્રલેખન
Character sketch of Dasharatha
- 3) ત્રીજા સર્ગમાં શિવનું વર્ણન
Description of Shiva in the third canto
- 4) કાલિદાસની કૃતિઓ
Works of Kalidasa.